

Masarykova základní škola a mateřská škola Brodce

„Od hraní k vědění“

Školní vzdělávací program pro školní družinu

Identifikační údaje:

Název ŠVP ŠD: **Od Hraní k vědění**

Platnost dokumentu: od 1. 9. 2017, ve verzi dle změn v pozdějším znění

Č.j.: ŠB-05/2017

Masarykova základní škola a mateřská škola Brodce, příspěvková organizace

Rudé armády 300, 294 73 Brodce

Kontakt: tel. 326 312 233, skola@zsbrodce.cz, www.zsbrodce.cz

Ředitel školy: Mgr. Bc. Nenčo Jordanov

Právní forma: příspěvková organizace

IČ: 70933057

Zařazení do sítě: 18. 4. 1996

RedIZO: 600049108

Kapacita školní družiny: 90 účastníků

Zřizovatel: městys Brodce, Dobrovická 34, 294 73 Brodce

Kontakt: tel. 326 312 225, starosta@brodce.cz, www.brodce.cz

Charakteristika ŠD	Školní družina realizuje výchovu, vzdělávání a zájmovou činnost mimo vyučování. Činnosti probíhají formou pravidelných nebo příležitostných aktivit z oblasti vzdělávací, odpočinkové, rekreační a zájmové činnosti ŠD, umožňuje žákům přípravu na vyučování. Práce ŠD je zcela samostatnou oblastí výchovně - vzdělávací činnosti a řídí se specifickými požadavky a pravidly pedagogiky volného času. ŠD Masarykovy základní školy a mateřské školy má kapacitu 90 účastníků, zajišťuje též provoz ranního oddělení družiny.
Materiální podmínky ŠD	Školní družina využívá kmenové třídy, je vybavena množstvím her, stavebnicemi, časopisy a příruční knihovnou. Prostory jsou využitelné pro výtvarné a pracovní činnosti. Pro ostatní činnosti mohou využívat školní prostory, sportoviště a herní zařízení v areálu školy. K dispozici mají i dětské hřiště, které vybudovala obec v blízkosti školy. Okolní příroda - lesy a luka, nabízejí širokou škálu možností využití. Pedagogičtí pracovníci se stále snaží zlepšovat a doplňovat materiální podmínky.
Personální podmínky	Zájmové vzdělávání účastníků je řízeno třemi kvalifikovanými vychovatelkami s pedagogickým vzděláním a dlouholetou praxí. Vychovatelky se pravidelně vzdělávají na seminářích a v rámci samostudia.
Ekonomické podmínky	Úplata za zájmové vzdělávání v ŠD je stanovena vyhláškou. O snížení nebo prominutí úplaty rozhoduje ředitel školy. Dalšími finančními zdroji je příspěvek od zřizovatele na provoz a finanční příspěvek ze státního rozpočtu na ostatní neinvestiční výdaje.
Podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví, za nichž se vzdělávání uskutečňuje	Podmínky hygienické a bezpečnostní: Činnosti volnočasové a řízené se prolínají, jejich skladba respektuje psychosociální podmínky výchovně vzdělávací práce školní družiny. Žáci odcházejí na oběd, kde si je přebírá vychovatelka, ostatní žáci, kteří končí výuku později, přicházejí do družiny po obědě. Prostředí užívaných prostorů vyhovuje hygienickým normám. Pomůcky, hry a hračky splňují požadavky bezpečnosti. Účastníci jsou pravidelně poučováni o nebezpečí úrazů, zvláště při pohybu na schodech a pobytu venku. Soustavná péče je věnována i chování v silničním provozu a dopravní výchově. Výrazně jsou označeny nebezpečné části využívaných prostor – schodiště. V budově je umístěna lékárnička, jejíž vybavení je pravidelně kontrolováno. Psychosociální podmínky: Ve školní družině je vytvářeno pohodové a příznivé sociální klima, ve vzájemné komunikaci panuje otevřenost a partnerství. Účastníci jsou vedeni ke vzájemné úctě a toleranci, k empatii, spolupráci a pomoci druhému. Při všech činnostech jsou respektovány potřeby jedince. Náplň činností je věkově přiměřená, hodnocení účastníku je motivující a respektující individualitu, vždy zohledňuje individuální možnosti a individuální pokrok a je pro účastníky dostatečnou zpětnou vazbou. Činnosti ve školní družině obsahují činnosti zaměřené na problematiku ochrany před násilím, šikanou a dalšími patologickými jevy. S účastníky jsou prováděny rozhovory a besedy o problematice patologických jevů, využívá se také audiovizuální techniky. Účastníci dalšího vzdělávání ve školní družině se spolupodílejí na životě zařízení – učí se sami řídit svoji činnost i činnost ostatních a učí se provádět následné hodnocení činnosti. Rodiče účastníků jsou včas informováni o činnosti školní družiny prostřednictvím notýsků, nástěnky školní družiny a webových stránek školy.

Podmínky přijímání, průběhu a ukončování vzdělávání účastníků, včetně přijímání účastníků se speciálními vzdělávacími potřebami

Formy, délka a časový plán zájmového vzdělávání

Zákonní zástupci přihlašují žáka formou písemné přihlášky. O zařazení žáků rozhoduje ředitel školy až do naplnění kapacity (90 účastníků). podle kritéria: žáci 1. stupně dle věku od nejmladšího po nejstarší až do výše kapacity. Činnost školní družiny je určena přednostně pro žáky prvního stupně, k pravidelné docházce však mohou být přijati i žáci druhého stupně, pokud oddělení nedosáhlo limitujícího počtu žáků. Ukončení docházky v průběhu školního roku musí být provedeno písemně.

Při nevyzvednutí účastníka ze ŠD do konce provozní doby ŠD se vychovatelka telefonicky spojí se zákonnými zástupci účastníka a dohodnou se na způsobu předání.

Účastníci zájmového vzdělávání - žáci s přiznanými podpůrnými opatřeními jsou integrováni do oddělení školní družiny. Vychovatelky družiny úzce spolupracují s výchovnou poradkyní školy tak, aby při činnostech v ŠD maximálně respektovali možnosti účastníka a platná doporučení PPP.

Rozvoj mimořádně nadaných žáků je zajištěn vytvářením podmínek k rozvíjení jejich nadání zabezpečením dostatku studijního materiálu, přístupu k internetu, individuální práci se žákem, vytvářením podnětného prostředí k rozvoji jejich tvořivosti.

Formy vzdělávání, činnosti ve školní družině se člení na:

1. Pravidelná činnost

Je dána týdenní skladbou zaměstnání a představuje zejména organizované aktivity zájmového či tělovýchovného charakteru.

2. Příležitostné akce

Nejsou zahrnuty do standardní týdenní skladby činností, jsou to např. besídky, návštěva divadelních představení, exkurze, turistické výlety.

3. Volnočasové aktivity

Zahrnují každodenní individuální klidové činnosti po obědě, při pobytu venku (po organizované části pobytu v družině), volné hry v rámci ranní ŠD, v období před odpoledním odchodem z ní.

4. Odpočinkové činnosti

Obsahují klidové činnosti (poslechové, individuální hry, klid po obědě), ale též aktivní odpočinek (relaxační činnosti), který bude kompenzovat jednostrannou zátěž během školního vyučování - např. závodivé hry při pobytu venku.

5. Příprava na vyučování

Zahrnuje především didaktické hry, tematické vycházky a další činnosti jimiž upevňujeme a rozšiřujeme poznatky, které účastníci získali ve školním vyučování.

Délka a časový plán vzdělávání

Délka vzdělávání ve školní družině je stanovena na jeden školní rok, protože každý rok se složení účastníků ve ŠD mění. ŠVP současně umožňuje pružně reagovat na skutečnost, že část účastníků navštěvuje školní družinu 2 – 3 roky a přiměřeně k tomu obsah upravovat v rámci daných tematických plánů.

Roční vzdělávací plán ŠD je samostatný dokument upravovaný pro každý aktuální školní rok.

Uspořádání dne

6.15-7.15 příchod účastníků, hry, volnočasové aktivity

- 11.15-11.50 oběd
- 11.50-13.00 pobyt ve třídě dle týdenního plánu
- 13.00-14.30 pobyt v přírodě, hry, sportovní aktivity, poznávání okolí
- 14.30-16.45 hygiena, volnočasové aktivity, odpočinek diferencovaný podle potřeb účastníků, postupný odchod účastníků

Cíle vzdělávání

1. rozvíjet dítě a jeho schopnosti učení:

- podporovat tělesný rozvoj a zdraví dítěte, jeho osobní spokojenost a pohodu;
- systematicky rozvíjet řečové dovednosti dítěte a cvičit schopnosti a dovednosti, které dítěti umožňují a usnadňují proces jeho dalšího rozvoje a učení;
- motivovat dítě k aktivnímu poznávání, povzbuzovat jeho chuť k učení, zájem poznávat nové a objevovat neznámé, porozumět věcem a jevům kolem sebe;
- rozvíjet schopnost přemýšlet a rozhodovat se, rozvíjet všechny poznávací a tvůrčí schopnosti dětí, jejich fantazii, zájmy a nadání;
- rozvíjet schopnost dítěte přizpůsobovat se, reagovat na změny a vyrovnávat se s nimi.

2. osvojovat základy hodnot, na nichž je založena naše společnost, kdy předpokladem naplňování je:

- poskytovat dítěti možnost poznávat takové hodnoty, jako je nedotknutelnost lidských práv, rovnost všech lidí, soucítění a solidarita se slabými a ohroženými, péče o druhé a ohled na jiné, hodnoty spojené se zdravím, životem a životním prostředím a důstojnými vztahy mezi lidmi;
- v rozsahu dětských možností přispívat k předávání kulturního dědictví, jeho hodnot, tradic, jazyka a poznání;
- rozvíjet schopnost komunikovat, spolupracovat, spolupodílet se na činnostech a rozhodnutích;
- vést děti k sociální soudržnosti, připravovat je na život v multikulturní společnosti, k tomu, aby vnímaly různost kulturních komunit jako samozřejmost a měly porozumění pro jejich rozdílné hodnoty i pro vzájemné sbližování.

3. získávat osobní samostatnost a schopnosti projevat se jako samostatná osobnost působící na své okolí, kdy předpokladem naplňování je:

- rozvíjet poznávání sebe sama, vlastních zájmů, možností a potřeb;
- vytvářet příležitosti k rozvoji sebevědomí a získání zdravé sebedůvěry;
- vést dítě k zájmu podílet se na společném životě a činnostech ve škole i v rodině (učit je spolupracovat, spoluodpovídat, akceptovat a tolerovat druhé);
- vést dítě k poznání, že může svou životní situaci ovlivňovat, že může jednat svobodně, že však za to, jak se rozhodne a co udělá, odpovídá.

4. vychovávat k smysluplnému využívání volného času a vybavovat žáky dostatkem námětů pro naplňování volného času, kdy předpokladem naplňování je:

- pestrost, přiměřenost a vhodná motivace činností;
- rozvíjení individuálních zájmů dětí;
- spolupráce dětí při výběru činností.

Kompetence účastníků

1. kompetence k učení

Učí se s chutí, započatou práci dokončí, umí zhodnotit své výkony, učí se nejen spontánně, ale také vědomě, klade si otázky a hledá na ně odpovědi, všímá si souvislostí mezi jevy, získané vědomosti dává do souvislostí, získané zkušenosti uplatňuje v praktických situacích a dalším učení.

2. kompetence k řešení problémů

Všímá si dění i problémů a tyto mu jsou motivací k řešení dalších problémů a situací, při řešení situací užívá logických, matematických i empirických postupů, chápe, že vyhýbání se problémům nevede k cíli, rozlišuje správná a chybná řešení, spontánně vymýšlí nová řešení. Započaté činnosti dokončuje.

3. kompetence komunikativní

Ovládá řeč, vyjadřuje vhodně formulovanými větami myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, komunikuje bez ostychu s vrstevníky i dospělými, dokáže vyjadřovat své pocity řečí, gestem i dalšími prostředky. Komunikace je kultivovaná.

4. kompetence sociální a personální

Samostatně rozhoduje o svých činnostech a uvědomuje si, že za ně odpovídá a nese důsledky, projevuje citlivost a ohleduplnost, rozpozná vhodné a nevhodné chování, vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu a dovede se jim bránit, ve skupině spolupracuje, dokáže se prosadit i podřídit – přijmout kompromis, je schopen respektovat jiné, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi.

5. kompetence občanské

Respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit.

6. kompetence pracovní

Učí se plánovat, organizovat, řídit a hodnotit, odhaduje rizika svých nápadů, k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně, uvědomuje si svá práva i práva druhých, dbá na své osobní zdraví i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné prostředí (přírodní i společenské).

7. kompetence digitální

Ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby využívá je při učení i při zapojení do života školy a do společnosti. Chápe význam digitálních technologií pro lidskou společnost, seznamuje se s novými technologiemi, kriticky hodnotí jejich přínosy a reflektuje rizika jejich využívání.

Obsah vzdělávání

Školní družina vychází při zpracování svého ŠVP z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání, obsahuje pět témat:

1. Místo, kde žijeme
2. Lidé kolem nás
3. Lidé a čas
4. Rozmanitost přírody
5. Člověk a jeho zdraví

1. Místo, kde žijeme		
Pravidelná činnost	Průběžná činnost	Příležitostná činnost
Seznámení se s okolím školy a prostředím školy. Vycházky do okolí, orientace, poznávání památek, bezpečná nejkratší cesta do školy, pravidla chování na komunikacích v obci. Četba pohádek, pověstí, společné vyprávění, malování pohádek a jejich volná dramatizace. Prohlubování znalostí obce (názvy ulic, místní památky), poznávat místní zvláštnosti, změny v okolí. Péče a udržování čistoty okolí školy.	<u>Obec</u> Obecní úřady a důležitá místa v obci (obchody, pošta, knihovna, ...). Besedy na téma změny mého okolí, orientace v místě bydliště (a v jeho blízkém okolí). Vycházky do okolí školy <u>Škola</u> Nejkratší bezpečná cesta do školy, (dopravní značky, přechody...). Seznámení s prostředím školy (estetika prostředí – čistota a výzdoba prostor školy), seznámení se s řádem školní družiny. <u>Domov</u> Vyprávění o významu slova, vlastní zážitky, ilustrace, povídání o domově, můj dům- můj hrad, pomoc při úklidu.	Tematické vycházky (např. obecní úřad, knihovna, příroda v okolí, okolní obce). Prohlídka prostor školy (např. ředitelna, sborovna, školní kuchyně). Dopravní soutěž. Kolektivní dílo motivované vycházkou, přírodní prvky (park, les, ...), besídky a odpolední akce (Sportovní odpoledne).

2. Lidé kolem nás

Pravidelná činnost	Průběžná činnost	Příležitostná činnost
Osvojování a dodržování základů společenského chování dodržování pravidel stolování, správné používání příborů (zdravení, úcta ke starším, stolování). Vytváření kladného vztahu ke spolužákům, pozitivního klimatu v oddělení urovnávání sporů každodenních konfliktů mezi dětmi, (učit se naslouchat, vycházet spolu bez násilí). Kolektivní, míčové, stolní a společenské hry, vytváření dobrých vztahů mezi kamarády, pomoc, empatie, předcházení šikaně. Dodržování řádu školní družiny a školní jídelny, moje práva a povinnosti. Sportovní soutěže, soutěže v netradičních disciplínách.	<u>Rodina</u> Úcta k rodičům, starým lidem, sobě samým, výstavky a malování obrázků, fotografie (jak rostu, moje rodina), výrobky – dárky pro blízké. <u>Škola</u> Úcta ke každému povolání – pozorování různých zaměstnání lidí a poznávání jejich významu pro život v společnosti (pexesa, puzzle, námětové hry, kvízy, rozvíjení jemné motoriky...). Vztah k handicapovaným dětem – vyprávění, sociální hry a komunikační hry. <u>Prevence</u> Komunikační kruh, spontánní rozhovory (modelové situace - opatrnost při styku s neznámými lidmi, správné řešení konfliktních situací). Pokud má hra daná pravidla, dbáme na jejich dodržování.	Výtvarná činnost – malování na chodníku, obrázky, dárečky, výtvarná soutěž - Moje maminka, výroba dárečků k zápisu. Hodnocení prací žáků s jejich aktivní účastí, podporovat u žáků zdravé sebehodnocení.

3. Lidé a čas

Pravidelná činnost	Průběžná činnost	Příležitostná činnost
Dodržování denního režimu (návyky na pravidelnou činnost – četba pohádky, odpočinek na koberci, kreslení). Vycházky, využití volného času, úcta k času – přesuny a činnosti bez zbytečných prodlev, soutěže, sportovní hry. Orientace v čase – minulost, přítomnost, budoucnost. Pozorování ročních období, rozčlenění roku na čtvrtletí, měsíce, dny, ... Účelně plánovat čas v ŠD. Vytvářet návyky na pravidelnou přípravu na vyučování.	<u>Hodiny</u> Soutěže - měření stopkami, výrobky, (kalendáře, papírové hodiny, kreslení obrázků). Vývoj lidského života – dětství, dospělost, stáří (výtvarné techniky, hry, modelové situace). <u>Historie a pokrok</u> – komunikační kruh, výrobky na různá témata (např.: různé styly oblékání, bydlení dříve a nyní, technická zařízení – rádio, televize, počítač, mobil, kino, divadlo, dopravní prostředky...), hudebně pohybové hry, vývoj řemesel (kreslení, malování). <u>Zvyky a tradice</u> – význam lidových zábav (povídání), tradice – výroba masek (Masopust), lidové pranostiky, přísloví, koledy (učení nazpaměť), pověry o nadpřirozených bytostech (četba, ilustrace).	Lidové tradice - vánoční besídka. Karneval, březen - Měsíc knihy (výroba knížek – obal, příběh). Výroba čarodějnic – zábavné odpoledne.

4. Rozmanitosti přírody

Pravidelná činnost	Průběžná činnost	Příležitostná činnost
Četba, využití dětské literatury s přírodní tematikou. Vycházky do lesa, pozorování změn podle ročních období. Ekologická výchova – třídění odpadu. (pet lahve, papír a ostatní), šetření vodou. Poslech pohádek s přírodní tematikou. Celodružinový výlet na závěr školního roku. Rozmanitost a proměnlivost přírody, živé a neživé. Péče o pokojové rostliny a drobné živočichy.	<u>Prohlubování znalostí o přírodě</u> Hry v přírodě (dramatické prožitkové hry – domečky pro skřítky, živly, turistické značky, orientační hry). Práce s encyklopedií, pozorování změn v přírodě a jejích proměn v různých obdobích (nebezpečí bouřka, mlha, náledí). <u>Poznávání živočichů a rostlin.</u> Komunikační kruh – proč někteří živočichové vymírají, proč jsme v lese na návštěvě. <u>Estetická výchova</u> Hlína, modurit, odpadový materiál, kreslení v přírodě, výzdoba třídy přírodninami – listy, výrobky z plodů, malované kamínky, domácí mazlíčci, lesní zvěř.	Vycházka do chráněného přírody. Sběr papíru a třídění odpadu – plasty, baterie. Tematické vycházky. Pobyty v přírodě Pozorování změn v přírodě.

5. Člověk a jeho zdraví		
Pravidelná činnost	Průběžná činnost	Příležitostná činnost
Základní hygienické návyky – sebeobsluha, pořádek, stolování, šetření majetku, odstraňování hluku, větrání. Odpočinek, relaxace, harmonizace nervové soustavy. Tělovýchovné chvílky, pohybové hry, využití sportovního nářadí. Základy společenského chování – zdravení, požádání, poděkování, oslovení. Bezpečnost na silnicích – dobře viditelné oblečení.	<u>Zdravá výživa</u> Její výhoda, potravinová pyramida. <u>První pomoc</u> Prevence úrazů, důležitá telefonní čísla, ošetření drobných poranění. Blízkost lesa – klíšťata, požáry. Komunikační kruh o zdravém životním stylu – sociálně patologické jevy (kouření, alkohol, drogy), zdravá rodina – civilizační choroby. Oblékání podle ročních období – otužování. <u>Sebevzdělání a komunikace</u> Využití časopisů, doplňovačky, křížovky, didaktické hry, rozvíjení slovní zásoby, příprava na vyučování, vyprávění, pamětní učení básniček, jazykolamy, smyslové hry. <u>Esteticko výchovná činnost</u> Rozvoj jemné motoriky, papírové manekýny, textilní koláže, bezpečnost při práci a čistota práce.	Celodenní výlet do přírody – sportovní soutěže, návštěva knihovny. Vycházka za léčivkami do blízkého okolí.